

Pensionsnivå utifrån längd på arbetslivet och inkomstnivå

Lön som krävs för att inte få del av de äldres grundskydd och för att nå över "fattigdomsgränsen" som pensionär

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

Sammanfattning	i
1. Uppdraget.....	1
2. Antaganden	1
3. Metod	4
4. Lönenivåer för att nå olika pensionsutfall.....	4
4.1. När de äldres grundskydd upphör.....	5
4.2. Lön för att pensionen efter skatt och bidrag ska passera gränsen för relativ låg ekonomisk standard	7
5. Samboende.....	8
Bilaga: Uppdraget	11
Tabellbilaga Beräkningsresultaten	12
Bilaga: Antal konsumtionsenheter enligt SCB och OECD	17
Referenser	19

Sammanfattning

Det krävs en lön motsvarande dagens genomsnittliga lön för att pensionen för en ensamstående inte ska behöva fyllas ut av de äldres grundskydd. För att nå över gränsen för relativ låg ekonomisk standard, den så kallade fattigdomsgränsen, räcker det med en årsinkomst motsvarande knappt halva genomsnittslönen.

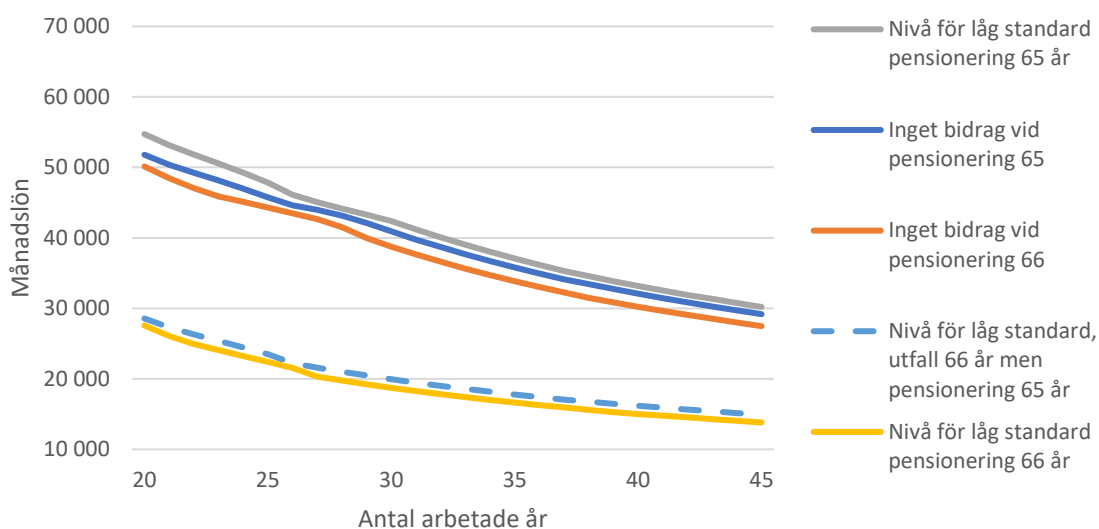
Denna rapport visar vilken månadslön som krävs för att nå ett visst pensionsutfall förutsatt ett visst antal arbetade år. Pensionsutfallet är dels den pensionsinkomst som innebär att de äldres grundskydd – garantipension, bostadstillägg och äldreomsorgsstöd – inte betalas ut, dels den pensionsinkomst för en ensamstående som innebär att pensionen efter skatt och bidrag uppgår till minst 13 630 kronor per månad. Beloppet 13 630 kronor motsvarar dagens (2021) gränsvärde för ”relativ fattigdom”. Rapporten avser typfall som är födda 1956, ensamstående, saknar förmögenhet och kapitalinkomster och som har en boendekostnad om 5 030 kronor per månad. Omkring en tredjedel av de som är födda 1956 är ensamstående vid 65 års ålder.

För att den inkomstgrundade allmänna pensionen och tjänstepensionen ska bli så hög att en ensamstående pensionär inte har rätt till något grundskydd krävs efter 40 års arbete, från 25 års ålder, en vid varje år genomsnittliga inkomst. År 2021 motsvarar det 32 100 kronor per månad. För den som har arbetat färre år krävs en högre månadslön och vice versa för att få en inkomstgrundad pension som är så hög att inget grundskydd ska betalas ut. Gränsen för den löneinkomst som krävs för att personen som pensionär inte ska ha rätt till något grundskydd är känslig för antaganden om boendekostnad. En ökning av boendekostnaden ökar nödvändig lön för att inget grundskydd i form av bostadstillägg ska betalas.

För att nå upp till en pensionsinkomst som *efter skatt och bidrag* är 13 630 kronor per månad, den relativa fattigdomsgränsen, krävs en månadslön som är knappt hälften av varje års genomsnittsinkomst. År 2021 motsvarar det 15 000 kronor. Beräkningen utgår från att personen arbetat med den inkomsten i 40 år, från 26 års ålder till pensionering vid 66 års ålder och att boendekostnaden är 5 030 kronor per månad. Vid 65 års ålder krävs en betydligt högre löneinkomst beroende på att skatten är högre före 66 års ålder samt att högre pensionsinkomst medför lägre grundskydd. Gränsen för den löneinkomst som krävs för att pensionen ska passera fattigdomsgränsen är känslig för antaganden om boendekostnad, en ökning med av boendekostnaden med 10 procent minskar nödvändig lön för att nå över ”fattigdomsgränsen med nästan 30 procent.

Figuren nedan visar nödvändiga löneinkomster vid ett visst antal arbetade år och pensionering vid 65 respektive 66 års ålder för att nå upp till de olika pensionsutfallen för ensamstående personer födda 1956.

Figur 1 Nödvändig löneinkomst för att nå ett pensionsutfall som dels innebär att grundskyddet upphör, dels en pension efter skatt och inget grundskydd om 13 630 kronor per månad (gränsen för relativ låg ekonomisk standard)

Om typfallen hade varit samboende hade den lön som inte längre berättigar till grundskyddet varit betydligt lägre. Det beror främst på att sammanboende delar på boendekostnaden vid beräkning av bostadstillägg.

1. Uppdraget

Pensionsmyndigheten har i regleringsbrevet för 2021 fått i uppdrag att beräkna vilken lön som krävs som förvärvsaktiv för att nå ett visst pensionsutfall efter skatt och bidrag förutsatt antal arbetade år.

I det ena fallet söks den månadsinkomst som ger en inkomstgrundad pension och tjänstepension som innebär att varken garantipension, bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd utbetalas. I det andra fallet söks den månadsinkomst som innebär att pensionen efter skatt och bidrag når gränsvärdet för relativ låg ekonomisk standard.

2. Antaganden

Den initiala allmänna pensionen och tjänstepensionen beror på födelseår och de intjänade pensionsrätterna, som i sin tur i princip beror på livsinkomsten. Premie- och tjänstepensionen beror i hög grad även på avkastning. Tjänstepensionen beror även på avtalsområde. Pensionens storlek beror även på vid vilken ålder individen väljer att börja ta ut pension.

Av uppdraget framgår att beräkningarna ska göras för en person född 1956 och som väljer att ta ut pension vid 65 respektive 66 års ålder, dvs pensionering år 2021 och 2022. Vidare har angivits i uppdraget att beräkningarna ska utföras för en person som har tjänstepension från SAF-LO avtalet med livsvarig utbetalning. I beräkningarna har hänsyn till den sista intjänade pensionsrätten tagits som i annat fall tillkommer först året efter på grund av inkomsttaxeringen.

Den sökta pensionsnivån är enligt uppdraget dels den pension som inte berättigar till något grundskydd – garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd – i ålderspensionssystemet, dels den pension som når upp till gränsen för låg ekonomisk standard.

Pensionsutfallet efter skatt och bidrag för en individ beror utöver livsinkomsterna etc. på reglerna för den inkomstgrundade pensionen, tjänstepensionen, reglerna för äldres grundskydd och skattereglerna. Bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet beror på hushållets inkomster, förmögenhet och boendekostnad. Vilket innebär att beräkningarna kräver ytterligare antaganden utöver de ovan nämnda om personens eller typfallens egenskaper.

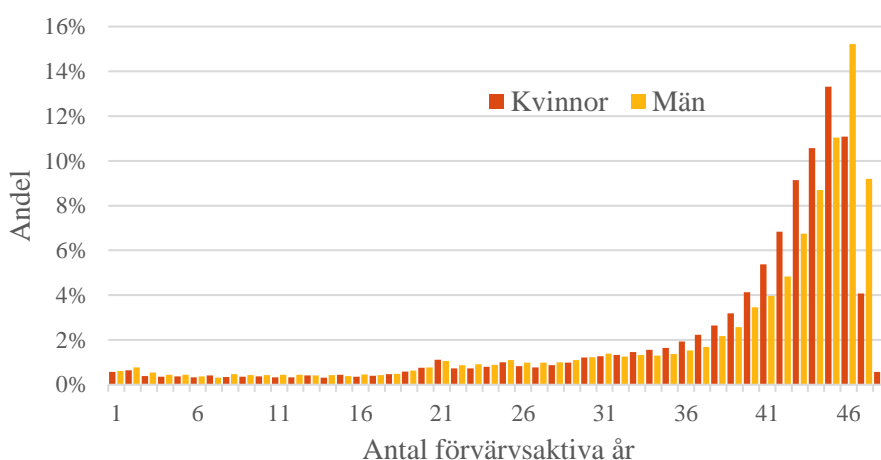
Individernas eller typfallens löneinkomster antas under förvärvsaktiv ålder ha följt inkomstindex. Avkastningen på avgifts-/premiebestämda pensionerna antas ha följt premiepensionens genomsnittliga historiska avkastning¹. Intjänandet har följt respektive års historiska regler och för pensionen efter skatt och bidrag används dagens (2021) regler.

¹ För 2021 antas en real inkomsttillväxt om 1,8 procent per år och en real avkastning om 3,5 procent per år efter avgifter.

Uppgiften är således att söka den lön som krävs för att nå ett visst pensionsutfall förutsatt antal yrkesverksamma år. Personen antas arbeta kontinuerligt fram till pensionsåldern 65 resp. 66 år. Det innebär att inträdesåldern på arbetsmarknaden bestäms av antal yrkesverksamma år. Exempelvis pensionering vid 65 års ålder och 40 års arbete innebär att personen började arbeta vid 25 års ålder, pensionering vid 66 års ålder innebär således att personen började arbeta vid 26 års ålder för att motsvara 40 års arbete.

I sammanhanget kan nämnas att i snitt har både kvinnor och män och födda 1956 fram till och med 64 års ålder, det vill säga år 2020, arbetat i genomsnitt 38 år med en pensionsgrundande inkomst, se figur nedan.²

Figur 2 Andel år med pensionsgrundande inkomst (arbetande år) bland dagens kvinnor och män mellan 1960–2020

Källa Pensionsmyndighetens datalager Pedal

Garantipensionen beräknas som en utfyllnad till den allmänna inkomstgrundade pensionen. Underlaget för garantipension är tilläggs- och inkomstpensionen och inkomstpensionen räknas som om den utgjorde hela avgiften om 18,5 procent dvs. utan fördelning till premiepension. Vidare beräknas underlaget som om pensionen togs ut vid 65 års ålder. För att få hel garantipension krävs 40 år som bosatt i Sverige (eller annat EU /EES land). I beräkningarna antas att bosättningskriteriet om 40 år är uppfyllt, oavsett när personen började arbeta förutom när äldreförsörjningsstödet beräknas där åren antas motsvara antal arbetande år. Vid få arbetande år, färre än 27 år, är det oavsett inkomst inte möjligt att få ett så pass högt underlag för garantipensionen så att garantipensionen inte betalas ut. Att det

² Genomsnittet är i stort detsamma för både kvinnor och män, männen har en större andel som arbetat både färre och fler år än kvinnorna. Medianåldern skiljer sig dock åt är cirka 41,8 år för kvinnor och för männen omkring 42,5 år. Notera att uppgifterna ovan avser antal år med pensionsgrundande inkomst under perioden 1960–2020 och avser för flertalet personer födda 1956 som ännu inte har gått i pension. Snittåldrarna är därmed en nedre gräns för hur länge de i allmänhet kommer att tjäna in till den allmänna pensionen.

är så beror på att det finns ett tak för maximalt intjänande till den allmänna pensionen. Dessa personer kommer således oavsett inkomst ha garantipension och för denna grupp söks den inkomst där ett berättigande till bostadstillägg upphör.³

För både nivån där grundskyddet upphör och där nivån för relativ låg ekonomisk standard ("fattigdomsgränsen") passeras beror utfallet på om personen är ensamstående eller inte. Ekonomisk standard beräknas utifrån hushållets samlade inkomster efter skatt och bidrag och summan fördelas sedan på hushållsmedlemmarna. Fördelningen sker med hjälp av s.k. ekvivalensskalor, som tar hänsyn till kostnadsfördelarna av att vara fler personer i hushållet. Det finns olika ekvivalensskalor, den vanligaste är den så kallade OECD skalan men för svenska förhållanden har SCB tagit fram en nationell skala. I denna rapport används SCB:s skala och alla beräkningar görs för en ensamstående person utan barn⁴.

Grundskyddet som i rapporten omfattar garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstödet beror även på om personen är ensamstående eller inte. Som nämnts tidigare utgår bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet från hushållets inkomster, förmögenhet och boendekostnad. I beräkningarna antas dock att individen är ensamstående saknar förmögenhet och kapitalinkomster. Omkring 33 procent av dem som är 65 år och uppstår allmän pension 2021 (födda 1956) beräknas vara ensamstående.⁵ Vi har inte undersökt hur stor andel av dessa som också saknar förmögenhet och kapitalinkomster.

Boendekostnaden antas för typfallen att uppgå till 5 030 kronor per månad, vilket beräknas vara den genomsnittliga (medianvärdet) boendekostnaden för ensamstående personer 66 år eller äldre 2021.

I bilaga redovisas ett alternativ där typfallen antas ha en så stor kapitalinkomst eller förmögenhet så att bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd inte utgår. Alternativt att personen har rätt till bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd men inte söker det. I dessa fall söks den lön som medför att garantipensionen inte fås samt den inkomst som krävs för att nå över gränsvärdet för relativ låg ekonomisk standard.

I bilaga visas även en alternativ beräkning för den inkomst som krävs för att få en inkomstgrundad pension som gör att pensionären inte har rätt till

³ Vilket innebär att nivån på garantipensionen är oförändrad om löneinkomsten redan innan ökningen av lönen överstiger maximala pensionsrätten. Maximum eller taket utgår vid 8.07 inkomstbasbelopp, vilket ges vid en månadslön på 46 265 år 2021. Om personen saknar tjänstepension kommer vid få arbetande år (färre än 33 år) bostadstillägg att kunna fås oavsett tidigare löneinkomst i det fall antas att villkoret inte går att lösa eftersom oavsett löneinkomst (över avgiftstaket) så fås bostadstillägg.

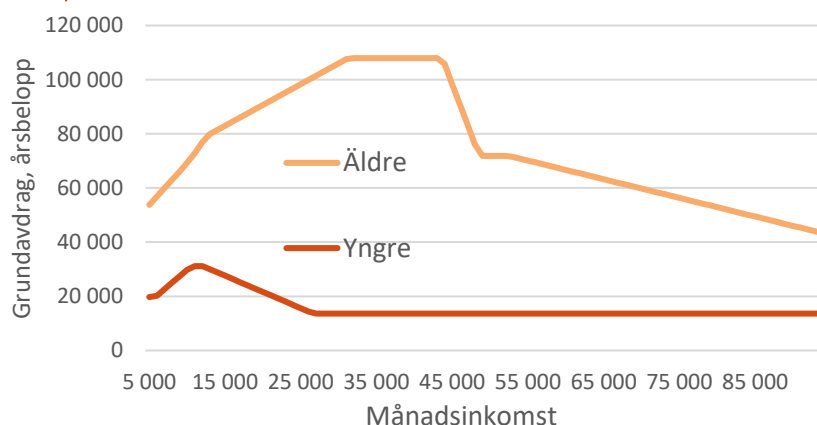
⁴ Barn bland äldre hushåll (personer 65 år och äldre) är ovanligt. Det stora flertalet hushåll med äldre personer saknar barn eller andra vuxna i hushållet.

⁵ Uppgifter från SCB och undersökningen om hushållens ekonomi från 2019 framräknat till 2021 med avseende på befolkning, ekonomi och gällande regler.

äldreförsörjningsstöd (ÄFS). ÄFS fås vid låga pensioner, understigande nivån för hel garantipension (40 tillgodoräknade bosättningsår). I beräkningarna om ÄFS antas därför att antal tillgodoräknade år enbart motsvarar antal arbetade år.

Inkomstskatten är beroende av den skattskyldiges ålder, där de som vid utgången av året är 66 år eller äldre får ett förhöjt grundavdrag, se figur nedan. Skatten beror även på kommunalskatten där en för riket genomsnittlig kommunalskattesats om 32,28 kronor (2021) antas gälla.

Figur 3 Grundavdraget för skattskyldiga 65 år och yngre samt 66 år och äldre, 2021

3. Metod

Beräkningarna utgår från Pensionsmyndighetens typfallsmodell. Pensionsutfallet är den initiala pensionen vid pensioneringen (65 respektive 66 års ålder) men där den sista intjänade pensionsrätten till det allmänna pensionssystemet har inkluderats i beräkningarna. Av taxeringsskäl tillfaller ett visst års intjänade pensionsrätt först året efter inkomståret.

Den sökta nivån har iterativt eller stegvis sökts eftersom reglerna för intjänandet till det allmänna och tjänstepensionen skiljer sig åt samt att eftersom grundskyddet påverkas olika av den allmän och tjänstepension. I denna iterativa sökprocess tillåts en mindre felmarginal varför utfallet inte alltid är på kronan helt korrekt.

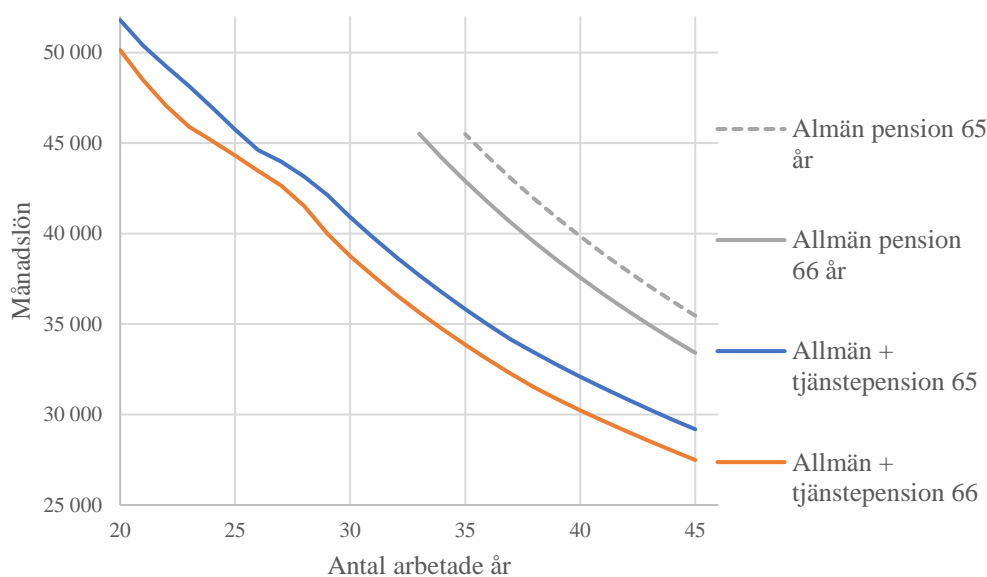
4. Lönenivåer för att nå olika pensionsutfall

Nedan visas den lön som krävs för att dels som pensionär inte få del av grundskyddet, dels för att pensionen efter skatt och bidrag ska nå gränsen för relativt låg ekonomisk standard.

4.1. När de äldres grundskydd upphör

I figur 4 nedan visas den lön som krävs för att berättigande till grundskyddet ska upphöra vid olika antal yrkesverksamma år och påbörjat pensionsuttag vid 65 respektive 66 års ålder, med och vid avsaknad av tjänstepension I tabellbilaga redovisas utfallen samt utfall när rätt till bostadstillägg inte föreligger på grund av för hög inkomst eller förmögenhet eller inte har sökts samt för när äldreförsörjningsstödet upphör.

Figur 4 Nödvändig lön för att typfallen inte ska få del av grundskyddet vid olika antal arbetade år, pensionering 65 och 66 års ålder

Anm: I figuren ovan finns även utfallet för personer som saknar tjänstepension. För personer med få arbetade år så kommer de att få bostadstillägg oavsett inkomst, för dessa är lönen angiven (∞).

För typfallen där pensionering sker vid 65 eller 66 års ålder efter ett relativt kort arbetsliv, 27 år eller färre, blir intjänandet till pensionen otillräckligt för att inte få del av grundskyddet. Denna grupp räknas därmed till de som berättigas till garantipension, oavsett lönenivå. Skälet är att maximalt årlig intjänande begränsas till 7,5 inkomstbasbelopp. I dessa fall, vilket är tveksamt, har lönen utgått från när bostadstillägget och eller äldreförsörjningsstödet upphör. Att enbart ha arbetat 20 år med en lön om drygt 50 000 kronor per månad innebär för typfallen att en garantipension betalas ut om cirka 1 460 kronor per månad och att den totala pensionen efter skatt och bidrag uppgår till drygt 14 600 kronor per månad. Ett annat exempel är att en person med 20 års arbete med en hög inkomst om 80 000 kronor och pensionering vid 65 års ålder ger en disponibel inkomst på cirka 21 000 kronor per månad, där garantipensionen också kommer att utbetalas med omkring 1 460 kronor per månad. Orsaken till detta är att i underlaget för garantipension ingår inte tjänstepensionen utan enbart inkomstpensionen och som om den utgjorde hela den allmänna pensionen om 18,5 procent.

Notera att pensionering vid 65 års ålder innebär att pensionen efter skatt vid 66 års ålder senare ökar eftersom de som är äldre än 65 år får ett förhöjt grundavdrag som minskar inkomstskatten⁶. Det påverkar den lön som krävs för att uppnå villkoret initialt vid pensioneringen. Den lön som krävs för att pensionsutfallet ska möta villkoret för pensionsutfallet efter skatt och bidrag vid 65 års ålder innebär året efter när de är 66 år att pensionären har en högre pension än det sökta gränsvärdet eftersom inkomstskatten för 66 åringar är lägre eftersom de har ett betydligt högre grundavdrag, jfr figur 3 tidigare.

Notera att utfallen beror på vilken boendekostnad som väljs. En högre kostnad för boendet kräver en högre lön och vice versa innan bostadstillägget upphör.⁷

I beräkningarna ingår som nämnts en tjänstepension. Avsaknad av tjänstepension och pensionering vid 65 års ålder innebär för en person med 40 års arbete att lönen behöver öka med cirka 7 750 kronor från drygt 32 090 till drygt 39 840 kronor per månad för att grundskyddet ska utebli. För pensionering vid 66 års ålder och utan tjänstepension är motsvarande ökning omkring 7 310 kronor, till drygt 37 545 kronor per månad.

I tabellbilaga finns även den lön som krävs för att få en allmän inkomstgrundad pension som innebär att garantipensionen inte betalas ut. Typfallen som har arbetat färre än 27 år och pensioneras vid 65 år (färre än 26 år och pension vid 66 år) kommer att få garantipension oavsett lön eftersom underlaget för garantipensionen utgår enbart från den allmänna pensionen där de årliga intjänade pensionsrätterna är begränsade till 7,5 inkomstbasbelopp, idag 42 625 kronor per månad.

Tabellbilagan innehåller även den lön som krävs för att pensionen ska bli så hög att äldreförsörjningsstödet (ÄFS) upphör där personen inte kan tillgodoräkna sig fler år för garantipensionen än antalet arbetade år. Rätt till ÄFS föreligger i dessa exempel först om den ensamstående personen, vid 65 års ålder, har färre än 33 bosättningsår i beräkningen av garantipensionen. Om pensioneringen istället sker vid 66 års ålder, när inkomstskatten är betydligt lägre, föreligger ÄFS först om antal arbetade år (=bosättningsår) är färre än 27 år.

Äldreförsörjningsstödet utgår i dessa exempel först om den ensamstående personen inte kan tillgodose sig mer än 33 år vid pensionering vid 65 års ålder. Pensionering vid 66 års ålder, när inkomstskatten är betydligt lägre, utgår ÄFS vid färre än 27 tillgodosedda år oavsett tidigare lön.

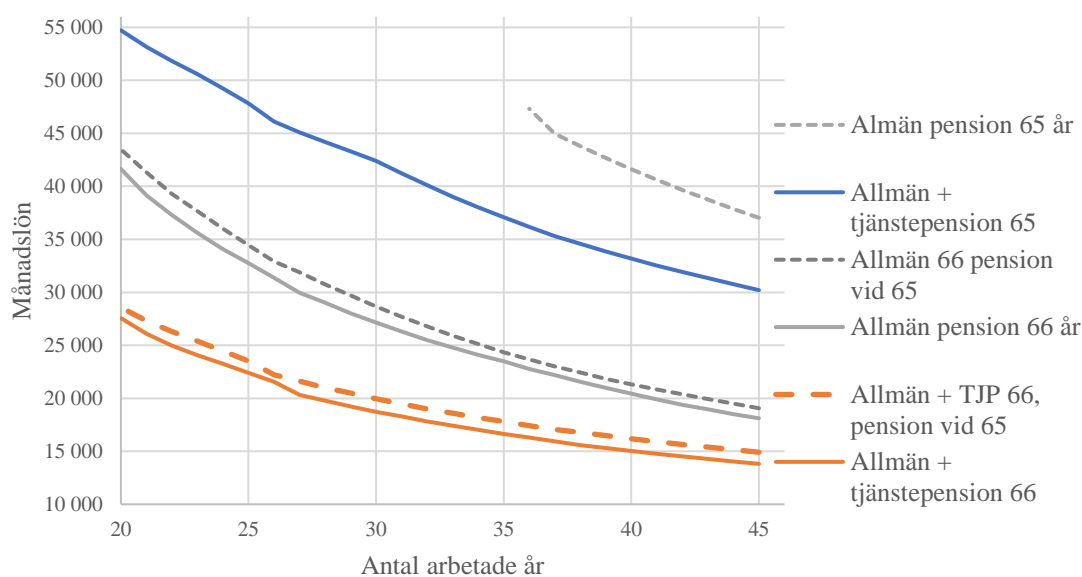
⁶ Inkomstskatten påverkar även de med särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd eftersom dessa stöd jämför inkomsten efter skatt och bidrag med en skälig levnadsnivå.

⁷ Om hyran minskar resp. ökar med 10 procent beräknas kravet på lönen för den som har arbetat 40 år och pensioneras vid 65 års ålder minska med drygt fyra resp. öka med drygt tre procent. Den högsta bidragsgrundande boendekostnaden vid bostadstillägget och äldreförsörjningsstöd är 7 000 kronor per månad.

4.2. Lön för att pensionen efter skatt och bidrag ska passera gränsen för relativ låg ekonomisk standard

Nivån för låg ekonomisk standard, ”fattigdomsgränsen”, är beräknad till omkring 13 630 kronor per månad. Gränsen om 13 630 kronor är beräknad utifrån SCB:s ekvivalensskala och SCB:s undersökning om hushållens ekonomi från år 2018 framräknad till 2021 med avseende på befolkning, ekonomi och gällande regler. I figur 5 nedan presenteras beräkningar över vilken lön som behövs för att typfallens pensioner efter skatt och bidrag ska nå över gränsen för relativt låg ekonomisk standard. Till denna figur har vi naturligt lagt till den lön som är nödvändig för att nå över fattigdomsgränsen vid 66 års ålder men pensionering vid 65. Skälet är att inkomstskatten skiljer sig åt mellan de som är 65 år eller yngre och de som är äldre än 65 år.

Figur 5 Nödvändig löneinkomst för att typfallen ska nå upp till gränsen för relativ låg ekonomisk standard (13 630 kronor per månad)

Den lön som krävs för att pension och bidrag, vid 65 års ålder, ska passera gränsen för relativ låg ekonomisk standard är högre än den lön som krävs för att inte få del av grundskyddet. Året efter när typfallet blir 66 år gammal krävs dock inte lika hög förvärvsinkomst för att pension och bidrag ska passera gränsen för relativ låg ekonomisk standard eftersom personen får en betydligt lägre inkomstskatt av det förhöjda grundavdraget som ges till personer som är 66 år och äldre. En annan bidragen orsak till skillnaden förutom skatten är att en lägre löneinkomst behövs som i sin tur medför en lägre pensionsinkomst. Den lägre pensionsinkomst medför att typfallen beräknas få bostadstillägg som i sin tur bidrar till att en lägre lön behövs för att nå en pensionsinkomst efter skatt och bidrag om 13 630 kronor per månad. Det är således inte enbart den lägre inkomstskatten utan det

uppkommer en samspelseffekt av bidragen som bidrar till den relativt stora skillnaden. Beskrivningen visar det faktum att grundskyddet medför betydande marginaleffekter⁸.

Notera att utfallet är känsligt för vald boendekostnad, om boendekostnaden ökar/minskar med 10 procent beräknas lönen behöva minska med 27 respektive öka med 36 procent för att nå över ”fattigdomsgränsen”.

5. Samboende

Samtliga typfall tidigare i rapporten har varit ensamstående. Skälet till att uppdraget utformats på det sättet är bland annat att den inkomstgrundade pensionen är individuellt intjänad och beräknad och i samhället diskuteras pensionsfrågor vanligen ur ett individperspektiv. Den utgångspunkten stöter dock på problem när grundskyddets egenskaper ska beskrivas, efter som garantipensionen i viss mån är beroende av om man är ”sammanboende” eller inte och det övriga grundskyddet ser till hushållets inkomster, förmögenhet och bostadskostnad. Om typfallen trots det begränsas till ensamstående, utan större förmögenhet förenklas beskrivningen betydligt – samtidigt som analysens relevans minskas. Nedan ges lite kompletteras information om typfallen hade varit samboende.

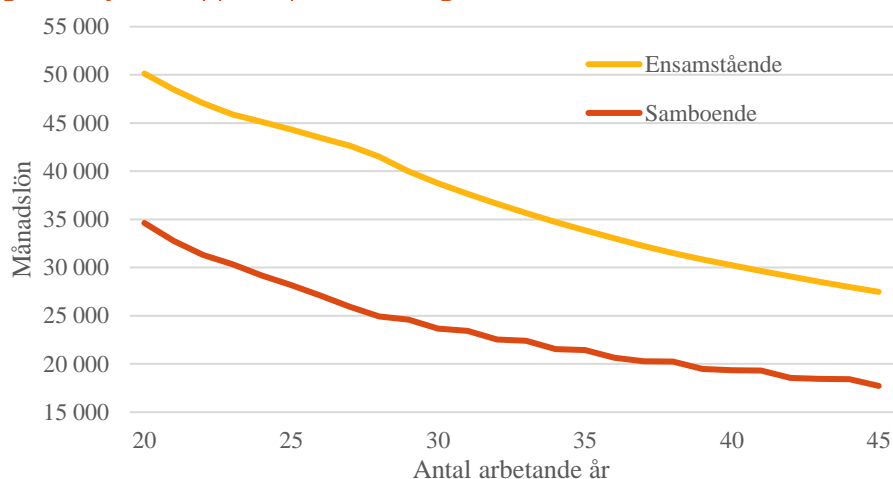
Om typfallen hade varit samboende hade nödvändig lön för att grundskyddet inte skulle utbetalas varit lägre eftersom ett lägre grundskydd ges till sammanboende, där t.ex. sammanboende delar på boendekostnaden vid beräkning av bostadstillägg.

För samboende krävs antaganden om båda personer. Nedan antas att de har exakt samma livsinkomster, ålder, pensionsålder och samma boendekostnad som det ensamstående typfallet dvs 5 030 kronor per månad.

Nedan visas vid vilken lön grundskyddet upphör för en samboende och en ensamstående person som tar ut i pension vid 66 års ålder.

⁸ Marginaleffekt definieras oftast som bortfallet i ökad skatt och minskade bidrag av en mindre inkomstökning: $1 - \frac{\Delta \text{Inkomst efter skatt och bidrag}}{\Delta \text{Bruttinkomst}}$. Om marginaleffekten är hög krävs en större löneförändring för att nå ett visst resultat

Figur 6 Nödvändig lön för att typfallen ska få en pension som innebär att grundskyddet upphör, pensionering vid 66 års ålder

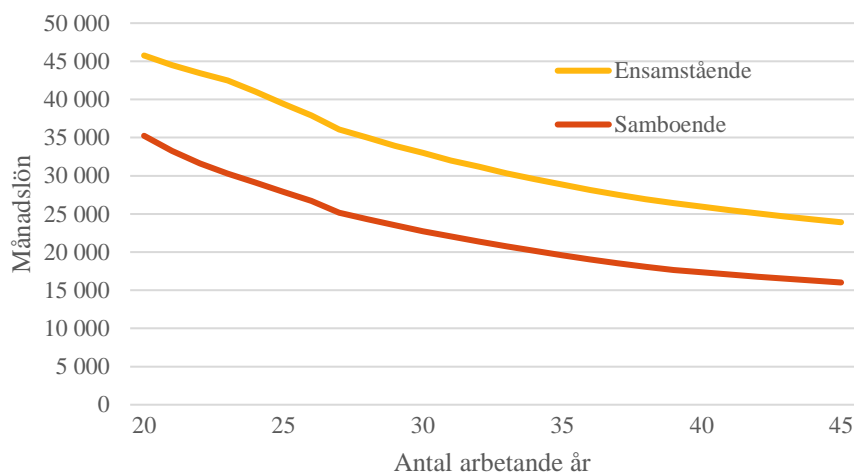
Sammanboende har skalfördelar gentemot ensamstående och kan dela på vissa gemensamma kostnader såsom t.ex. boendekostnaden. Makarnas sammanlagda pension behöver därmed inte vara dubbelt så hög för att nå en för hushållet samma ekonomiska standard⁹ som ensamstående. Om inga marginaleffekter råder behövs enbart omkring 32 procent högre inkomst [$=2/1,51 - 1$].

I figuren nedan visas den nödvändiga lönen för sammanboende par, med exakt samma egenskaper, för att var och en ska nå en ekonomisk standard om 13 360 kronor per månad givet att:

- de till följd av kapitalinkomster eller förmögenhet inte har rätt till eller att de inte har ansökt om bostadstillägg,
- tillgodoräknade år för garantipension är detsamma som antalet arbetande år,
- har en tjänstepension (SAF-LO avtalet) och
- går i pension vid 66 års ålder

⁹ Hushållets sammanlagda inkomster efter skatt och bidrag fördelat på antalet boende i hushållet med hänsyn till skalfördelar. Ett par behöver inte dubbelt så hög inkomst som en ensamstående eftersom de kan dela på boendet med mera. Enligt SCB skalan behövs enbart 51 procents högre inkomst för att de två hushållen ska ha samma ekonomiska standard, dvs antal konsumtionsenheter för makar är 1,51 och 1 förensamstående enligt SCB-skalan, se sist i bilaga om antal konsumtionsenheter.

Figur 7 Den lön som krävs för att garantipension* och inkomstgrundad pension för sammanboende ska överstiga "fattigdomsgränsen" (när bostadstillägg inte utgår) pensionering vid 66 års ålder

*Det antal bosättningsår som antagits för beräkningen av garantipensionen är lika med antalet intjänande år.

Notera att gränsen för relativ låg ekonomisk standard enbart ser till hushållets samlade inkomster. Tillgångar och skulder beaktas inte och om hushållens förmögenheter försvann skulle statens utgifter för bostadstillägg att öka. Hushållens samlade inkomster efter utbetalt bostadstillägg skulle öka och därmed skulle färre pensionärer hamna under gränsvärdet för relativ låg ekonomisk standard. Gränsvärdet beaktar inte heller hushållens nödvändiga utgifter såsom t.ex. boendet. Om boendekostnaden generellt ökar kommer bostadstilläggen att öka. Hushållens disponibla inkomster före nödvändiga utgifter ökar därmed av att bostadstilläggen ökat, som dock enbart kompenserar för en del av denna kostnadsökningen, och därmed kommer i statistiken färre äldre med låg ekonomisk standard att registreras. Men de som berörs av kostnadsökningen får däremot en försämrad ekonomi om de inte flyttar till ett billigare boende

Bilaga: Uppdraget

Pensionsnivå utifrån längd på arbetslivet och inkomstnivå
Pensionsmyndigheten ska beräkna hur hög slutlön som behövs vid olika längd på arbetslivet för att nå en viss given nivå på pensionen. De olika pensionsnivåerna som ska redovisas är vilken slutlön som behövs vid olika antal arbetsår för att individen inte ska vara berättigad till: äldreförsörjningsstöd, garantipension respektive bostadstillägg. Även den slutlön som behövs för att komma över gränsen för låg ekonomisk standard ska redovisas. Gränsen för låg ekonomisk standard ska i uppdraget definieras som 60 procent av disponibel inkomst per konsumtionsenhet. Redovisningen ska göras för antal år i intervallet 30–45 år. Längden på arbetslivet ska definieras som antalet år med pensionsrätt som kan tänkas motsvara ett heltidsarbete. Redovisningen ska avse en ensamstående person som antas gå i pension 2021. Redovisningen ska göras på pensionsuttag vid såväl 65 som 66 års ålder. Avstämning ska ske med Regeringskansliet (Socialdepartementet) under arbetets gång. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Socialdepartementet) senast den 29 april 2021.

Tabellbilaga Beräkningsresultaten

Beräknat utfall för typfallen med tjänstepension från SAF-LO avtalet

Antal år	När grundskyddet uteblir		När gränsen för relativ låg ekonomisk standard uppnås		
	Pension vid 65	Pension vid 66	Pension vid 65	Pension vid 66	Utfall vid 66, pension 65
20	51 795	50 134	54 725	27 572	28 571
21	50 385	48 468	53 147	26 101	27 293
22	49 230	47 057	51 826	24 966	26 297
23	48 150	45 900	50 580	24 068	25 395
24	46 963	45 129	49 232	23 249	24 444
25	45 741	44 315	47 841	22 392	23 519
26	44 615	43 463	46 115	21 552	22 235
27	43 976	42 651	45 083	20 317	21 604
28	43 147	41 520	44 179	19 784	20 987
29	42 135	39 987	43 313	19 232	20 506
30	40 918	38 753	42 410	18 715	19 960
31	39 779	37 653	41 214	18 283	19 479
32	38 703	36 621	40 093	17 823	19 001
33	37 688	35 646	39 028	17 421	18 585
34	36 732	34 730	38 025	17 014	18 181
35	35 823	33 857	37 071	16 642	17 798
36	34 957	33 030	36 171	16 290	17 414
37	34 136	32 246	35 305	15 940	17 055
38	33 426	31 498	34 563	15 592	16 782
39	32 748	30 854	33 851	15 292	16 476
40	32 094	30 235	33 184	15 028	16 169
41	31 465	29 643	32 535	14 773	15 899
42	30 867	29 071	31 910	14 534	15 644
43	30 283	28 524	31 341	14 276	15 402
44	29 723	27 995	30 762	14 048	15 145
45	29 184	27 486	30 204	13 821	14 912

Motsvarande tabell men där enbart allmän pension och ingen tjänstepension utgår.

Antal år	När grundskyddet uteblir		När gränsen för relativ låg ekonomisk standard uppnås		
	Pension vid 65	Pension vid 66	Pension vid 65	Pension vid 66	Utfall 66, pension 65
20	35 457	33 403	37 032	18 112	19 062
21	36 257	34 159	37 869	18 510	19 492
22	37 091	34 951	38 738	18 946	19 915
23	37 969	35 777	39 653	19 390	20 366
24	38 886	36 648	40 615	19 896	20 824
25	39 843	37 562	41 618	20 432	21 308
26	40 855	38 518	42 675	20 994	21 835
27	41 921	39 530	43 787	21 566	22 422
28	43 041	40 590	44 960	22 185	23 019
29	44 226	41 714	47 321	22 762	23 665
30	45 494	42 899		23 504	24 348
31		44 158		24 094	25 134
32		45 511		24 797	25 919
33				25 481	26 781
34				26 302	27 693
35				27 135	28 670
36				28 011	29 726
37				29 010	30 730
38				29 964	31 879
39				31 386	32 922
40				32 778	34 452
41				34 069	36 001
42				35 617	37 648
43				37 304	39 300
44				39 136	41 316
45				41 639	43 485

Den lön som krävs för att typfallen med tjänstepension från SAF-LO avtalet inte ansöker om eller inte får bostadstillägg eller äldreförsörjningsstöd.

Antal år	När garantipensionen uteblir eftersom BTP eller ÅFS inte fås		När gränsen för relativ låg ekonomisk standard uppnås		
	Pension vid 65	Pension vid 66	Pension vid 65	Pension vid 66	Utfall 66, pension 65
20			54 725	41 639	43 485
21			53 147	39 136	41 316
22			51 830	37 304	39 300
23			50 582	35 617	37 648
24			49 236	34 069	36 001
25			47 842	32 778	34 452
26		44 971	46 122	31 386	32 922
27	44 162	43 180	45 083	29 964	31 879
28	42 477	41 519	44 179	29 010	30 730
29	40 914	39 986	43 312	28 011	29 726
30	39 457	38 557	42 411	27 135	28 670
31	38 106	37 229	41 215	26 302	27 693
32	36 843	35 986	40 093	25 481	26 781
33	35 661	34 828	39 029	24 797	25 919
34	34 551	33 738	38 024	24 094	25 134
35	33 513	32 717	37 071	23 504	24 348
36	32 531	31 758	36 171	22 762	23 665
37	31 605	30 849	35 305	22 185	23 019
38	30 731	29 995	34 564	21 566	22 422
39	29 909	29 184	33 851	20 994	21 835
40	29 127	28 418	33 184	20 432	21 308
41	28 379	27 690	32 537	19 896	20 824
42	27 674	26 999	31 910	19 390	20 366
43	27 003	26 341	31 341	18 946	19 915
44	26 364	25 714	30 762	18 510	19 492
45	25 754	25 116	30 204	18 112	19 062

Den lön som krävs om typfallen inte har varit bosatta i 40 år utan enbart kan tillgodose de år de har arbetat.

Antal år	När grundskyddet uteblir		När gränsen för relativ låg ekonomisk standard uppnås		
	Pension vid 65	Pension vid 66	Pension vid 65	Pension vid 66	Utfall 66, pension 65
20	14 410	8 000	56 933	31 950	33 132
21	13 070	6 756	54 893	30 116	31 408
22	11 896	5 641	53 151	28 534	30 024
23	10 775	4 599	51 534	27 285	28 741
24	9 672	3 685	49 838	26 161	27 497
25	8 555	2 726	48 122	25 060	26 258
26	6 884	2 040	46 136	23 908	24 722
27	6 337	1 364	45 083	22 524	23 839
28	6 129	0	44 179	21 698	23 037
29	5 308	0	43 312	20 948	22 217
30	4 177	0	42 411	20 224	21 499
31	2 959	0	41 215	19 548	20 812
32	1 988	0	40 093	18 909	20 153
33	325	0	39 029	18 306	19 521
34	0	0	38 024	17 712	18 948
35	0	0	37 071	17 207	18 379
36	0	0	36 171	16 695	17 851
37	0	0	35 305	16 176	17 356
38	0	0	34 564	15 730	16 893
39	0	0	33 851	15 311	16 476
40	0	0	33 184	15 064	16 169
41	0	0	32 537	14 795	15 899
42	0	0	31 910	14 515	15 644
43	0	0	31 341	14 298	15 402
44	0	0	30 761	14 052	15 145
45	0	0	30 204	13 815	14 912

Notera Att noll i löneinkomst innebär att grundskyddet utbetalas även när typfallet saknar löneinkomst

Samboende och ensamstående pensionering vid 66 samt har inte bostadstillägg och försäkringstiden är antal arbetande år. Typfallen har dock tjänstepension.

Antal år	När grundskyddet uteblir		När gränsen för relativ låg ekonomisk standard uppnås	
	Samboende	Ensamstående	Samboende	Ensamstående
20	35 243	45 764	34 634	56 933
21	33 250	44 492	32 774	54 893
22	31 625	43 462	31 316	53 151
23	30 298	42 493	30 358	51 534
24	29 093	41 014	29 193	49 838
25	27 887	39 426	28 185	48 122
26	26 694	37 923	27 103	46 136
27	25 166	36 080	25 917	45 083
28	24 308	35 006	24 922	44 179
29	23 504	33 916	24 604	43 312
30	22 745	32 986	23 659	42 411
31	22 040	32 005	23 436	41 215
32	21 372	31 187	22 536	40 093
33	20 743	30 302	22 398	39 029
34	20 149	29 566	21 538	38 024
35	19 590	28 852	21 453	37 071
36	19 048	28 148	20 630	36 171
37	18 545	27 516	20 280	35 305
38	18 059	26 911	20 250	34 564
39	17 638	26 416	19 480	33 851
40	17 344	25 938	19 360	33 184
41	17 060	25 480	19 302	32 537
42	16 789	25 072	18 562	31 910
43	16 525	24 670	18 440	31 341
44	16 264	24 282	18 430	30 761
45	16 013	23 913	17 726	30 204

Bilaga: Antal konsumtionsenheter enligt SCB och OECD

I den internationella inkomstfördelningsstatistiken utnyttjas ofta den s.k. OECD-skalan. Enligt OECD skalan har den första vuxna hushållsmedlemmen vikten 1 och övriga familjemedlemmar 14 år eller äldre tilldelas vikten 0,5 och övriga medlemmar 13 år eller yngre får vikten 0,3. Antalet konsumtionsenheter för hushållet motsvaras av summan av dessa tilldelade vikter. I svenska studier och i denna rapport används den nationella ekvivalensskalan som är framtagen av SCB. Enligt den svenska skalan har den första vuxna (20 år eller äldre) i hushållet vikten 1, den andra vuxna har vikten 0,51 och övriga vuxna får vikten 0,6. Det första barnet (0–19 år) har vikten 0,52 och övriga barn ges vikten 0,42. Sammanboende med två äldre barn får vikten 2,45 i den svenska skalan och 2,50 med OECD-skalan, jfr tabell 12 nedan.

Tabell 1 Ekvivalensskalan enligt den svenska skalan respektive OECD

	Svenska Skalan	OECD skalan
Ensamboende	1,00	1,00
Sammanboende par	1,51	1,50
Ytterligare vuxen	0,60	0,50
Ungdomar 14 år och äldre (OECD)		0,50
Barn 0–13 år (OECD)		0,30
Första barnet 0–19 år (Svensk skala)	0,52	
Andra och påföljande barn 0–19 år (Svensk skala)	0,42	

De två olika ekvivalensskalorna ovan är snarlika men SCB skalan är i allmänhet något högre och antar således något mindre stordriftsfördelar, än OECD-skalan. Lägre stordriftsfördelar (högre skala eller fler konsumtionsenheter) ger att hushållens medianvärde för ekonomisk standard blir lägre vilket får till följd att ensamstående löper en mindre risk att hamna under gränsen för relativ låg ekonomisk standard. Av tidigare figur 3 framgår att många äldre ensamstående kvinnor ligger nära gränsvärdet för relativ låg ekonomisk standard. Med OECD-skalan får vi således en högre andel äldre med låg ekonomisk standard än med den nationella skalan.

Beräkningarna om den lön som är nödvändig för att nå 13 630 kronor per månad utgår från gränsen om relativ låg ekonomisk standard, den så kallade ”fattigdomsgränsen”, där SCB-skalan har använts. Det finns olika skalor för att jämföra ekonomin hos hushåll med olika antal sammansättningar av familjemedlemmar. En vanlig skala är OECD-skalan, se bilaga Jämfört med OECD skalan antas större skalfördelar för barnfamiljer än med SCB-skalan vilket innebär att om OECD skalan en högre ekonomisk standard, omkring 14 050 kronor 2021. SCB-skalan kräver således något lägre lön än OECD-

skalan för att nå gränsen för att nå gränsen för relativ låg ekonomisk standard eller den så kallade "fattigdomsgränsen".

Referenser

Pensionsmyndigheten ”Äldre med låga inkomster”, 2018

Pensionsmyndigheten ”Äldres marginaleffekter”, 2017

www.pensionsmyndigheten.se

